



szetöppedt 's a' verőfényesb oldalakon meg is aszott a' szőlő, mint az idén. De a' siker a' vártaál is esékélyebb: mennyiségre az 1834kinél alább áll, minőségre nézve kevéssel. Zilah környéken a' mennyiség is alább áll a' középszerűnél, 's ezt a' sokkal több aszu okozta. különösen Ballán, Sámsonban 's Mocsolyán, hol 15—20 krra is felszökken kupája az asznak a' nagy esődöngés miatt. A' must vedrét Zilahon 40 krtól 1 f. 30 krig, vidékén 1 f. 20tól 1 f. 40 krig fizették. Né-melly gazda azonban az idén sem panaszkodhatik, van olyan, ki a' boldog em-lékezetű „Hatló” sajtójában 700, más ki egyebütt többet is szűrt. Jó szeren-esét neki! A' török beesei és esókai révekben a' hánsági legszebb tisz-ta buzának köble most is 10 v. forint kel, az aláhvalónak minőségéhez képest van ára szabva. Még eddig a' nagyszámu terhelt hajók többnyire a' Dunán tet-ték utjokat, Száván pedig a' víz esékélyése miatt igen kevés. A' hosszan tar-tott száraz ős kezzezésivel e' vidéken nagyobb részint elvégzik a' gabonanyom-tatást, de az őszi szántást vetést még csak most a' föld megázta után szorgalmaz-zák leginkább.

**Esztergom nov. 17kén:** Ürményi Ürményi Péter fölszentelt korezi-rai püspök, sz. Benedek pécsi apátja 's esztergomi nagyprépost négy napi gyön-gékedte után f. hó 15dikén végszentségek fölvetével kora 72 ik évében jobb életre szenderült, 's holt tetemei igen nagy kíséretben Jordánszky Elek püspök ur vezérlete alatt a' várbeli sírbolt Bakacs-kápolna alatti oldalába ma délután ta-karították el. Jámorsága a' boldogultnak köztudomása. Több özvegy és nyo-morék titkon zokogja le háláját, mert tőle gyakran titkon vett segedelmet. Jó-szágán szentegyházat, paplakot és iskolát építtete 's ezt jó lábra hozta. 'S hogy több mindennemű, neki hervadban füzért szerzendő jótéményit elhallgassuk, egyet emelünk-ki: Fitzjames Ferencz hg soissoni püspöknek Végh István ma-gyarázta 's három derék kötetből álló oktató beszédit boldogult püspökünk nyo-malta-ki 's velők literatúránkat gazdagította, az ifjú papokat megajándékozta, 's így nekik ösztönt és némi módot is nyújtott könnyebb kiképezetésre. Dícsőit-essék éghen! — Nálunk még sok házban nem fűtnék. —

**KÜLÖNFÉLE. Debreczen, nov. 15én:** Mult o. t. elején tartott hely. egy-házkerületi gyűlésen egyházkerületi fő-gondviselő Péchy Imre azon kérelmét nyilatkozta: hogy tekintetbe vévén korát, helyette mást választani méltóztat-sanak. E' váradan kérelem minden jelenvoltnak szavát darab ideig elzárta, de miután a' megindulás jelei a' szőlés utját megnyiták, többszöri kérelem intézettel a' fő-gondviselő urhoz, hogy az általa oly különös igyekezettel viselt hivatal, mun-kás élte végeig személyesen is, v. legalább felügyelőse 's befolyása alatt helyette-se által folytatja. Melly kérelmek mellett is miután föltétele mellett állhatatos maradt: az egyházi kerület igazgatói más fő-gondviselő választását körlevelek által közhírré tétetni, 's a' szavazatbeküldési határnapul a' debreczeni téi vásári-egyház-kerületi gyűlést tűzni határozzák, kikérvén a' hivatalát letett férjfunak az egyházkerületi dolgokban fontos tanácsadásit 's befolyását. A' debreczeni ref. főiskolában mult iskolai év végével 44 éves oktatói pályájáról önként lelépven a' mér- és természettan k. r. tanítója, Sárváry Pál ur, helyébe a' h. v. t. k. tiszántuli egyházkerület 's debreczeni ref. egyház által, egyező szavazattal, a' tüvészet, kövészet, mű- és vegytan eddigi k. r. tanítója Kerekes Ferencz ur áttétetvén: ezen tudományok megürült tanítói székébe, ugyanakkor, hasonló akarattal, elválasztatott, helybeli orvos doctor Csécsi Imre úr. Ünne-pélyes beigtatása történt f. h. 12kén, midőn a' szokott esküt előbb letévén, köz-tetszést nyert szónoklatában jelesül értekezett: a' természeti tudomá-nyoknak, a' többi szaktudományra jótékonyan ható befo-lyásáról. — Torontálban a' Tisza mentiben a' folyam-kiöntést gátló töltésvonal tökéletességre jutván, az előbb viz alatt fekükt lapályok áldásadó szántóföldekké váltak fens. Nádorunk tiszta-sz.-miklósi uradalmában is, hol a' régóta mivelést sohajó föld holdanként többnyire a' szegény sorsúaknak osztatik ki jutalmas ha-szonbérbe, oly szerződés mellett, hogy e' haszonbér esőkkenhetéseért egyedül a' tiszai töltés megrongáltatása esetén folyamodhatnak sikeresen: mi bár több év alatt nem történt, de mivel az idén a' Tisza magosh állása következtében a' töltés alatt annyira felnyomult a' víz, hogy több száz hold földet ideiglen haszatalanná tett az atyaskodó földesúr iparkodó jobbágyit előbbi szerződésüktől vagy egészen, vagy fizetésök nagyobb részitől önként feloldani kegyes volt, melly nagy ke-gyelmért országunk főhg Nádorának hálás köszönetjüket nyilvánítják, érezvén, hogy csak ott boldog a' haszonbér, hol csupán a' haszonért, nem pedig a' kár-ért tartozik bért fizetni! — Traunau (Temes vármegye) Fels. ap. királyunk iránti hódoló hálás érzéseiket szívrehatólag nyilatkozták f. hó 7kén Traunau helység lakosi, midőn fels. Urunk által építtetett szép templomjuk fölszentel-tetését ünnepileg intézék. Az e' végre meghívott egyházi, ns megyei és uradal-mi tisztek jelenlétiben Gradszky Károly kanonok úr buzgóságára ébresztő ajta-tossággal végző szent foglalatosságát, mellyre következtet nagymisén szeretett kor. fejedelmünk 's az egész országló házért hála-könyörgésit nyújtá a' minde-nek urához, a' helybeli lelkes Prüll Károly pedig fontos beszédébe foglalta mind azt, mit hasonló esetekben előterjeszteni szokás. Ezek után következett Petendu Andrásnak Sára hitvesével félszázadot multa példás házasság után ujd-on összeszekerésével páros arany menyekzője. Mind ezt befejező a' helybeli bíró Kammer Ferencz által rendelt fényes lakoma, melly alatt a' felségért 's uralk. házért mozsarak durrogási közt több áldomásphár üritett.

**Kassa: (elkéselt) Oct. 1jén viradt fel az ohajtva várt nap, mellyen Ocskay Antal, kassai püspök, főpásztori székét elfoglalta. Nem pazarfény, nem szemfarsztó pompa, hanem lélekébersztő esend és szellemre inkább, mint külérzésekre ható ünnepélyes méltóság vala ez alkalommal mindenben ki-tüntetű. Reggeli 8 órakor a' sz. Mihály kis templomába (melly régi szá-zadok tisztas ereklýje 's maga korából a' goth izlésnek hazánkban tán egyetlen remeke) vezeté a' fő pásztort a' helybeli 's némelly közel vidéki papság 's onnan a' főpapi diszjelekben öltözöttet, az egyenruhás fegyver-rel tisztelkedő polgárok sorai közt a' közel fekvő sz. Erzsébet nevű szék-kestemplomba kísérté. Velős beszéde, mellyel püspöki székét elfoglalta, szívreható 's az ünnepélyhez jelesül alkalmazott nagy fontosságú vala; azon buzgalom, melly minden szavából sugárzott, lelkének hiv tükrét állítá előnkbe, hatás-teljesek voltak főkép azon szavak, mellyeket papjaihoz 's híveikhez intézett, előtűnt azokban szívének bélyege, melly mindnyájun-kat a' keresztyénség első századiba varázsolt vissza, üdvözlő beszéd kö-veté ezt a' káptalan részéről. A' lakjába visszatérő 12, mesterségre al-kalmazott, árvagyermek fogadá. A' jelenlevő papságot fényes ebédvel vendégelvén meg, néhány nap mulva főpapi hivatalát több növendékpap föl-szentelésével kezdé. D. —**

**A m e r i k a**

A' M. Herald Montevideobul jul. 31érül következő levelet közöl: „A' londoni lapokban olvassuk, miszerint több alsóházi tag keserűn kelt ki a' francziák ellen a' buenosayresi ostromzár miatt. Azonban e' tagok épen annyira nem értik a' kérdés állását, valamint a' buenosayresi angol consul. Ezek hihetőleg azt hiszik, miszerint Franciaország a' buenosay-resi kormánytól oly szerződést kíván, millyet az angolok kötének e' res-

publicával; ez azonban nem áll: Franciaország jogát sürgeti és az egész világ érdekében harczol. Kétségkül megismerendik ez igazságot, ha azon levelezés világot látand, mellyet az amerikai commodore 's buenosayresi kormányzó váltogatának egymás közt.— A' buenosayresi kikötőben 230 hajóra elég rakomány fekszik; a' révkinyitás után legelőször megjele-nendő hajók nyereséges rakományra tehetnek szert. Csak két három em-ber állhat az utczán szóba, többnek együttléte tiltva van. —

**S p a n y o l o r s z á g .**

(A' ministerség föloszlatva. Elegy.) Madrid oct. 31iken: „A' minis-terség föl van oszlatva. Már tegnapelőtt beadá lemondását valamennyi mi-nister, 's Alaix tábornokét is helybenhagyá másnap a' királyné, mikép az a' mai Gacetéban megjelent rendeletből látható. Helyette a' madridi főkapitány, d. Francisco Narvaez, tisztelteték meg ideiglen a' hadi és tengeré-szeti tárczával. A' többi miniszterre nézve még nem hozá határozatot a' kor-mányzó királyné; ha mindazáltal Narvaez kineveztetésébül következtetést szabad vonni a' kormány szándékára: egy biztosan állithatni, mikép a' többi választás is mind oly férfiakra fog esni, kiket legnagyobb mérték-ben gyűlölnék a' föllengűsdiék. A' jogminister tegnapi nyilatkozatai a' cor-tesben elég világosan tanusíták, miszerint a' ministerség már esakugyan megtevé végintézetét. Mindenek előtt hosszasan sorozá elő azon számos jó-tétet, mellyben a' ministerség a' hazát részesíté, 's megengedé ugyan, hogy némelly külsőségekre nézve az alkotmány ellen nyilatkoztak; de egy-szersmind megjegyzé: „Ha el akarnak Önök bennünket kárhozatni, ugy meghajlunk itelethozásuk előtt; leléptünk azonban azon benső meg-győződést viendjük magunkkal, hogy tehetségünk szerint dolgoztunk a' haza javáért. Epaminondas szavaival mondhatjuk: „Itt a' béke; ha meg-szegém a' törvényeket, ám vegezték fejemet.“ E' nyilatkozványt azonnal használá Olozaga annak megmutatására, hogy e' ministerség lelépte ese-tén minden idegen befolyástól tökéletesen szabad férfiakat szükség kor-mányra emelni. Érinté továbbá, mikép Parisból az alkotmány-módosi-tásra czélzó indítványok 's tervek érkeztek Madridba, 's az ottani spanyol diplomaták eszközül használtják magokat e' tervek létesítésére. A' mai föllengűsdi lapok egészen rokon értelemben nyilatkoznak, és nyílt ellen-szegülésre szólítják föl a' népet. A' legjobb elemek erre már tökéletesen elkészítvék. Granadában oct. 21iken először a' selyemtakácsok kezdenék csoportozni, utóbb pedig a' többi gyárdolgozó is föllázadt 's egyhangulag bér-nagyobbítást követelt. Eleinten engedéllyel látszék irántok viseltetni a' hatóság 's 23ikán Alvarez, malagai főkapitány, némileg helyre állítá a' esőndet. Mancha tartományban mintegy 600 guerillero, kik mind Palillos vérhöz szokott sergéhez tartattak, elfogadá a' közboesánatot 's meghódolt a' királynénak. Egy része közülök ismét fegyvert kapott 's jeles físzt ve-zérlete alatt korábbi czimboráji ellen küzd. Tegnap 25 érkezék közülök fővárosunkba, utasokat kalauzolva, kik iszonyu félelmet állottak ki az egész uton, mert mindig féltek, hogy ótalmazóikban újra fölébred a' rab-lói gonosz szenvedély. Galicziában d. Laureano Sanz főkapitány, ki 8 ezer harczost számít zászlójá alatt, alkudozásba bocsátokék 500 főnyi carlosi guerilla csapatall, 's minden ellenségeskedést megszüntete. Né-mellyek gyalázatos gyávaságnak szeretik ezt magyarázni, míg mások igen helyesül jegyzik meg, hogy Sanz polgártársi verét kívánja megkimélni, mit annál biztosabban tehet, minthogy a' győzelmet többé ki nem ragad-hatják az alkotmányosak kezéből a' carlospártiak. Cabrera már is rend-kívül retteg, hogy alvezérei rövid idő mulva szinte békülésre fognak haj-lani, melly esetben gyors szökésnél aligha lesz egyéb menedéke. Leg-közelebb több haditisztet végeztete ki illy gyanu miatt, melly alkalomkor igy bátorítá a' népet: „Esküdjetek, hogy engem soha nem fogtok elhagyni én részemről soha nem távozom tőletek.“ de az összesereglett nép esőn-desen oszlott el, mi nem igen vigasztalható Cabrerát veszélyes jövendője iránt. — Bordeauxi hírek szerint bizonyos Montí gr. érkezék oda legkö-zelebb Rómából, mint mondják, fontos üzenettel Cabrerához és Espana grófhoz; mellynek tartalmából azonban még köztudomásra semmi nem jutt. A' főváros lakosi közt igen nagy az ingerültség, 's az izgatók teljes erő-vel törekszenek azt még fenyegetőbb álláspontra emelni. Néhány nap fon-tos eseményeket fejthet ki.“ —

(A' cortesülések nov. 20ikaig elhalasztva.) Madrid, oct. 31iken: „Az új hadminister beszédet mondott a' mai cortesülésben, 's hosszasan előadá politikai hitvalását, azután pedig kir. rendeletet olvasott föl, melly nov. 20ikaig elhalasztá a' cortes ülését, mire az elnök azonnal beártnak jelenté az ülést. A' tanács alkalmasint közönyösen veendő e' ministeri rend-szabályt: de a' kamra közelgő feloszlást fog abban látni, melly esak-ugyan nem is maradand el sokáig. Azonban a' kamra már próbát tön a' ministerség életfonalá elmetszésére; mert határozatot hozá, melly szerint ezentul cortes-rendelet nélkül semmi adót nem szedethet a' kormány. Re-besgetik, mikép a' cortes követséget szándékozik a' kormányzó királyné-hoz küldeni, melly ministerség-módosításra szólítandja fel őt. — A' Mo-niteurben nov. 6ikán megjelent perpignani telegrafi sürgöny szinte való-nak mondja Espana gr. eltávolítását a' junta által, három ülnökével együtt, kik, hír szerint, mindnyájan Franciaországba menekültek. Sa-gara utódja lett Espana grófnak, és azonnal szabadságba helyezé a' bergai polgári foglyokat. —

(Espana gr. a' vezérségtől megfosztva. Harczteri hírek.) Barceloná-ban oct. 30ikán következő hivatalos hirdetvény közölteték: „Espana gr. hivatalától elmozdítottatott. Oct. 26ikán éjjel fosztaték meg vezérségétől Espa-na gr.; a' junta fölkeresteté őt és elnökülésre hívá meg. Gyűlésben elszedék tőle fegyvereit és börtönbe vivék, honnan Orteu, Ferrer és Sanpous juntaí tagokkal együtt Franciaországba szándék őt szállítani. A' vezérsé- get helyette Sagarra nyere el. A' de H titoknok is fogva van. Labandero megbízatást kapott Espana iratai megvizsgálására. Mint látszik, az egész dolgot mely titokba kívánják burkolni. Bergában még oct. 28dikán sem

volt tudva ez esemény. "Bourg-madamei levél nov. 4ikéről mindazáltal így szól ez eseményről: „Oct. 28ikán, midőn Bergában katonái fölött szemlét tartá Espana gr., minden oldalról e' kiáltozással fogadák őt: „Halál a' zsarnoknak. Muerte á Carlos!“ E' veszélyes pillanatban nem tudá Espana gr. jobbat tenni, mint megszökni, 's holléte még most is titok. Helyette Sagarra tábornok vevé át a' parancsnokságot, ki hajlandónak látszik alku dozásra az alkotmányosakkal. A' carlosiak sok helyen örömmépeket ülnek e' miatt és Campredonban szabadon bocsáták az alkotmányos foglyokat, több helyen pedig lerombolák az akasztófákat. E' hír hivatalos. Az illető sürgöny már uton van a' pradesi alispánhoz.“ — Oct. 28ikán igen súlyos volt a' közlekedés O' Donnell tábornokkal Valenciából; Aspiroz Xerica vidékén állomásozott, Hoyos pedig Lina körül táborozott. Valdes tábornok még oct. 31ikén is Manresában tartózkodék. De la Gaudie kapitány, ki mint francia biztos jelent meg Valdestábornoknál, még mind- eddig nem kaphata kihallgatási engedelmet e' vezértül. — A' madridi ministerségi fordulatról így nyilatkozik a' M. Chronicle: „A' spanyol fővárosban végkép elveszték eszöket a' ministerek. Alaix tábornok vonakodik megegyezni a' cortesfőloszlásban 's makacsul daczol a' szabadelmű párttal, 's képes lenne juntákat föllállítani és a' polgárháborút megújítani, csak hogy megerősíthesse magát az udvar és franciaia párt kegyében. A' mérsékpártiak tanácskoztak, mikép maradhatnának meg legesekélyebb áldozattal polezon és mi eszközökkel békíthetnék ki egymással a' közönség és cortes véleményit. E' célra legjobbnak találák Rivera és Caramolino minis- terek elbocsátatását; mit azonban Alaix még Olozaga fölemelésével sze- retne hathatósabbá tenni. Az udvar kénytelen leend engedni Alaix e' kí- vánatának.“ —

**A n g l i a .**

(Eszterházyi hg elhagyja Londont. Elegy.) Eszterházy hg, ausztriai nkövet, nov. elején elhagyandja Londont, és a' telet Bécsben szándéko- zik eltölteni. — Napoleon Lajos hg új szállást bérlett Londonban, mi oda látszik mutatni, hogy állandóan ott szándékozik lakni. — Canadai hí- rek szerint e' tél alkalmasint nyugalomban fog elfolyini azon gyarmatban, mert a' 15 ezer főnyi angol katonaság minden esetre féken tudandja tar- tani a' rendzavarókat, noha Poulett Thompson kineveztetése főkörmány- zóvá általános elégtelenséget gerjeszte. — Birma fővárosát, Umera purát, april 23ikán iszonyu földrengés pusztítá el. Egyetlen pagód sem maradt épségben 's igen számos ember talált halálra a' romok alatt. Több helyen megnyílt a' föld 's viz szivárga föl. Irawaddy folyam háromszor apadt meg és áradt le a' földrengés alatt. — A' Times egyik újabb száma kö- vetkezőleg nyilatkozik azon dicséretre nézve, mikkel Brougham lordot majd valamennyi angol lap elhalmozá, midőn halálát rebesgeték: „Ki e' tárgyat tökéletesen ki akarná meríteni, annak Brougham fáradhatlan tol- lálával és rendkívüli nyelvkészségével kellene bírnia. Ő egész emberkor alatt a' legtöbb kötetű író volt, a' legzajosb szónok és habár nem a' leghatha- tósabb befolyásu, deminden esetre legfáradhatlanabb játékos minden na- gyobb szerű országos vagy kormányeselekvénynél. Ha visszatartóztatta volna magát annak kilencz tizedétől, mit irt, szólott és cselekvék, ugy most mindenütt ragyogna, holott jobbadán csak nem-sikerült próbákkal dicsek- hetik, 's híre jól redőzött öltöny gyanánt földné őt, holott most csak ron- gyokból összetoldozott köpönyeghez hasonlíthatni azt, melly egy oldalon meztelenül mutatja testét, míg más helyen majd lenyomja rendetlen súlyá- val. Alig van egyetlen osztály a' tudás körében, mit Brougham nem érint. Róla igazán teljes joggal elmondhatni: „Omne fere scribendi genus teti- git“; de e' mondáshoz koránsem esatolhatni e' szavakat: „Nullum quod tetigit, non ornavit.“ Valóban nincs általános tárgy, mellyet Brougham új kiténő eszmékkel bővített volna, 's ha némelykor csakugyan láng tört is ki dolgozatából, azt csupán melegség nélküli lobogványnak mondhatni. Teremtő elmével nem bírt Brougham; ő ügyvéd és más semmi, kifigyel- met ébreszt ugyan; de maradandó érdeket nem képes gerjeszteni, ő a' hallgatókat mulattatja, és az ellenvetéseket nem ész erejével, hanem gúny- éllel metszi el; ő fel tud ugyan ügye mellett ingerülni, de valódi komoly- ságot érette nem tüntet ki, 's valamint az eskütszék rokonszenvét nem képes föléleszteni, ugy a' bíró józan tetszését sem tudja kivíni. Ez okból Brougham határozott befolyást semmi tekintetben nem gyakorlott a' főnforgó életkérdésekre. Ő nem szolgált zászlóul a' nemzet reménylő bizalma szá- mára, hanem kénytelen volt egyedül állani, vagy mindenkor ugyanazon körben forogni, nem mintha nem lett volna a' népnek vezetőre szüksége, hanem mivel mindenki tapasztalásból tudá, hogy Brougham beszélni tud ugyan, de cselekedni nem szokott, 's mivel szeszélyiben senki nem biz- hatott. Brougham lordot leginkább azon tekintetből tisztelik, hogy ő va- lódi nagy férfi lehetett volna. Egyébiránt Brougham mind ellenségit, mind barátit sokban akadályoztatá, és így mind a' kettő rövid idő mulva bizo- nyosan örvendett volna halálának.“

(Bradshaw kifakadásai a' kormány ellen.) Az oct. 24ki tory lakomán Canterburyben, igen durván nyilatkozték a' tory Bradshaw a' kormány el- len, 's többször a' királynéről is olly kíméletlenül tön említést, hogy még a' tory lapok józanabb része sem tudja helyesleni kifakadásit. Különösen a' protestans vallás elnyomatása miatt panaszkodék a' szónok és többi közt így nyilatkozték. „A' belga polgárkirály fölügyelése alatt neveltetvén 's befolyása által kormányoztatván a' királyné, nem csoda, ha azt hiszi, hogy elég már az is, ha élte fogytáig bírhatja Angliát; de az angol nemzet soha nem fogja megengedni, hogy koronája bármilly egyes ember nyu- galma vagy kényelme miatt csorbát szenvedjen, vagy, hogy személyes szeszély igazgassa a' végrehajtó hatalmat. (Tetszés.) Az angol nemzetsen- kától nem engedi magát lábbal tapodtatni, 's annál kevésbbé fogja engedni, hogy olly kis német fejdelem bértelek gyanánt tekintse Angliát; nem fe- ledjük olly hamar Ildik Jakab erőszakos lemondását 's azt sem, hogy Anglia trónja jogszerűleg csupán protestans fejdelmet illethet. (Tetszés)

Senki nem sajnálhatja mélyebben a' királyné és udvara napról napra na- gyobbuló népszerűtlenségét, mint épen én; de tekintsenek Önök ez ud- var szerkezetére 's föloldva látandják a' rejtélyt. Korábbi angol fejdel- mek korlátlanabban éltek ugyan, de komoly férfiakra bízák a' kormányzást 's nem olyanokra, kik vig asztali tanácsosak vagy szeszélyi babók a' fej- delem körül. (Halljuk!) Elhiszem ugyan, miszerint sok fiatal udvarnok szebb tekintetű, mint Peel, 's tudom, hogy Melbourne jobban képes hölgyet mulattatni, mint Wellington hg, Stanley és Graham pedig nem értenek olly jól az udvari mulatságok elrendezéséhez, mint Normanby; de kérdem: olly szép tulajdonságok é ezek, hogy vallását, nemzeti bücsületét és ősi intézvényit lenne érettük föláltozni képes az angol nép? (Halljuk!) Min- den újabb udvari kinevezés legtökéletesb nemzeti sérelem. Irlandi katho- likusok jutottak hatalomra, holott koronázási esküjében ünnepélyesen fo- gadá a' királyné, hogy föntartandja a' protestans vallást. Most a' király- né titkos tanácsában is ülnek katolikusok; (kinyújtja karját) nrarkom- ba veszem őket és boszus undorral lököm messzire magantól mindnyáját. (Nagy tetszés.) Az udvaronez ministerek még a' lordok házat is bepisz- kolák, a' mennyiben hatalmokban állott. 9 év alatt többuj peert neveztek ki, mint a' toryk egész 50 év alatt. A' toryk érdemes férfiakat méltat- tak e' megtiszteltetésre, a' whígek ellenben sok ollyant is, kinek még csak nagyapja sem volt. (Kacszaj és tetszés.) A' három legközelebb meg- ürült székre két katolikus 's egy irlandi radicalt emelt a' kormány. (Gyalázat rajok!) Az egész ország megvetése bélyegzi az új Mounteagle lordot, ki hivatalok és részvények által lett híressé; de mit gondoló ez- zel. Ő fels. tanácsadói ellenségei a' valódi szabadságnak. Ők pártolják a' titkos szavazást, szabad kereskedést és a' gabnatörvény-megszüntetést; mert nyomoru életüket csupán népbárátok nevezetű republicánusoknak köszönhetik. A' minsterelnök ritka szemtelenséggel mondja ki, hogy ott kell keresnie segélyt, hol megnyerhetni reményli azt Rea nézve nem lé- tezik semmi rutalom a' világon. Az irlandi ingoványokban és aljas csap- székekben szokott ő párthiveket keresni, mert ő a' bücsületérzés utolsó nyomát is számúze kebléből. (Tetszés.) Az irlandi képviselők mind en- gesztelhetlen ellenségei Angliának és az angol nemzetnek. (Halljuk!) Idegenek ökreánk nézve vérben, nyelvben és vallásban. Gyűlölségük ki- írthatatlan ellenünk; 's mégis ezen emberekhez folyamodik segélyért az an- gol királyné a' protestans vallás ellen. De oh! ő olly pártkirályné csak, valamint pártvezér a' lordkanzellár. Az ország, az egyház veszályban forog. De reszkessünk talán fenyegető vészről, 's ellenállás nélkül engedjük ma- gunkat leküzdetni? Nem! Bátran nézünk a' veszély szeméibe, mikép egy- kor atyáink tevék, 's isten ótalmazza az igazságot! Halálig ellenkezni fo- gunk a' rossz kormányzattal 's bitorlott hatalommal. Kérelmek itt nem hasz- nálunk, 's mi nem engedjük magunkat tovább is kormányoztatni illy meg- romlott udvar által. (Köztetszés.) Kezeinkben Anglia jövődjé. Miénk a' felelősség. Cselekedjünk, vagy piruljunk!“ — A' toryk ügye minden esetre csak szenved az illy korlátlan kifakadozások által. —

(Chartista mozgalmak Newportban. Elegy.) A' chartista mozgalmak, miket már általánosn elkallottaknak vélték, szomorító kitérésrel tanu- síták hamu alatt lappangásukat. A' Times és M. Herald 2dik kiadásai ezt írják a' newporti chartista mozgalmakról, miket természetesen csupán a' whígradical tanoknak tulajdonítanak: „Newport, nov. 11ikén: A' chartis- ták tegnap majd egészen birtokában voltak e' városnak. Mintegy 8 ez- ren nyomultak be a' hegyekről 's megtámadák azon városrészt, melly- ben üléseit szokta tartani a' helyhatóság. Legalább 40 lövést hallék el- dördülni, 's hallám, hogy több katona és chartista áldozatja lón az első megrohanásnak. Mikép fog ez végződni! A' lödőzés ismét megújul. Dél- után 1 órakor: Katona nem esett el; csupán egy altiszt kapott sebet a' fején, de élete nincs veszélyben. Két rendőr is kemény sebet kapott. A' chartisták közül ellenben 9 veszté életét, és számosan halálosan meg- sebesítvék. A' 45ik ezred minden irányzatban futásra kényszeríté a' za- vargókat, kiket olly rémület fogott el, hogy számosan közülök futás köz- ben elszórák fegyvereiket. 200 férfinak való mindenemű fegyverzetet szedett össze a' küzdéstéren a' rendőrség. A' chartistákat bizonyos John Trost vezérelé, ki monmouthi tisztségét chartista merény miatt veszté el, 's ezuttal szerencsésen kimenekvék az üldözők kezeiből. A' newporti bíró lövést kapott és veszályosan beteg. Félek, hogy ez éjjel erősb hatalom- mal térendnek a' zendülők vissza, 's ez esetben nagyobb lenne a' szeren- csétlenség, mint reggel volt. Számos chartista csapat Brecon felé indult, hol 400 katona örködik; mind a' két félnek keményen kellend harcolni. ha összeütközésre jut a' dolog.“ Így a' Times; a' M. Herald szerint két kis álgut is vittek magokkal a' chartisták, kik közül összesen mintegy huszan maradtak a' harcztéren. A' 45ik ezred olly derekasan viselé ma- gát, mikép csak kívánhatni; nélküle füstölgő romhalom jelölne ki most csak Newport helyét. A' zendületi törvény fölolvására, mint látszik, nem volt idő a' zendülők véletlen és rendkívül dühös megrohanása miatt, ha- nem a' katonák azonnali lövéssel viszonzák a' lödöztést és szuronyra ke- ltek. E' lap levelezője is új megrohanástól retteg az éj folytában, egy más chartista csapat pedig Monmouth ellen szándékozik indulni, Vincent chartista vezér megszabadítására. Londonbul már nagy számú katonaság indult vasuton a' zavarok színhelyére. — Derrynane apátságban, O' Con- nell jószágán egymást éri az élénk multság, 's már több eredeti szim- művet is játszottak el O'Connell tisztelőji. — Feargus O'Connor Irland- ba érkezék, 's kibékülni szándékozik az izgatóval. — Bermudas szige- teken iszonyu szelvész dühöngé, melly igen tetemes kárt okozott. — A' to- ryk rendkívüli munkásságot fejtenek ki a' népzogásban a' ministerek el- len, 's annyira vívék már a' dolgot, hogy vagy visszahatás fog be- következni 's a' nemzet undorral fordul el azoktól, kik vallási vakbuz- galomra és türelmetlenségre akarják vezérleni; vagy pedig az egész nem- zetet megszállja a' felekezteségi düh, 's vallásháboru támad az ország-

ban, mely minden esetre rendkívül káros következményű leend, bár mely párté legyen is a győzelem. A Quarterly Review legújabb füzetében azon boldogtalan tanácsot adják a népek, hogy minden tory mellett minden eddigi személyes tekintet, mellyel illető vezetői iránt viseltetek, rohanjon teljes erővel a ministerekre, s legnagyobb elszánt-sággal támadja meg azokat, a hol csak alkalom nyílik illyesmire, s e tanács kábitó gyöker gyanánt látszik hatni a torykra. E terv sokkal hízelgőbb a tömegre nézve, hogy sem elfogadni ne sietne azt. Minden botor tory, ki eddig el volt átkozva némán ülni Peel, Stanley vagy Graham mögött s csupán akkor birt némi jelentőséggel, midőn e főnökök szavazásra méltóztattak őket felszólítani, hatalmas ember lesz ezentul, mert ha feje s esze nincs is szólásra, de bizonyosan vannak lábai rugdalásra. S kinek nincs bátorsága ész nélkül fecsegni, legalább tapsolni fog és kiáltozni, s éreződővel s vanegyszer hurrah!-tordítani, midőn áldomás ürittetik Cumberland hg egészségéért, míg királynéja neve hallásakor némán fordítja meg poharát. Azonban tessenek ők bár magoknak illy örjögésekben; de ezélt bizonyosan nem fognak érní, mert a királyné, ki hó szeretettel viseltetik minden alattvalója iránt, annyi személyes sérelem után végre csakugyan kénytelen leend pártfőnökké változni. —

(Írlandi összeesküvés. Elegy.) London nov. 4dikén: „Néhány nap előtt a cavani hatóság, számos rendőrügyszóval hozzájárultával, Monagam közelében motozást tartván, nagy mennyiségű löszert és fegyvert talált több helyen rejtve. Mint látszik, más helyeken is történtek már hasonló felföldözések. Little, Halton kapitány kíséretében, egy szegényi törvény-biztosnál több törvénytelen, titkos és nyugtalanító bélyegű irományt kobza el. E biztos azon vidéken mint egyik kapitánya azugynevezett szalagférfiaknak ismeretes, s most a cavani börtönben ül, több illy kapitány és kolompos társaságában, kiknél szinte igen veszélyes iratokat találtak. A foglyokat naponként kérdőre vonják ugyan, de vallomásikat mindaddig titok földi. Hir szerint a cavani katonai laktanyákban is számos zendítő irat nyomába jutott a rendőrség, minek következtében sok katonának börtönbe kelle vándorolni. — A „Glasgow Courier“ e fölrirat alatt: „Békejel“, így nyilatkozik: „Hallomás szerint az egyiptusi basa egy itteni kereskedőháznál 200 hordó golyót rendelt meg, mellyek már uton vannak Egyiptus felé.“ — Edinburgban és még néhány szkót városban földregést éreztek.

— Albert hg folyvást a királyné körül tartózkodik, mit örömmel használnak a londoni apróbb lapok, mellyek naponként telvék kalandokkal s eszevességekkel a fejedelmi párról. — Nov. 14dikén nagy táncvizsgálat és hangverseny fog tartatni a lengyel menekvők fölségelésire. E vállalat fő előmozdítója Sussex hg; számos ur és hölgy az eglintouni harcjátéknál viselt öltözetben fog megjelenni ez alkalomkor. — A kedvelt Eglintount fényes ünnepi lakomával tisztelék meg szkót jóakaróji. — Wiganban Lancashireben, oct. 30ikán, községi választás következtében veszekedés történt az utcán, mellyben több ember veszélyes sebeket kapott. — Az özvegy királyné a tory főnemességet látogatja jelenleg, melly mindenütt kitűnő és rendkívüli pompával fogadja őt, leginkább azon okbul, hogy éreztesse a királynéval, mennyire gyűlöli az általa pártolt szabadelmü kormány-rendszer, mellyet a toryk minden áron szeretnének fölforgatni. —

**Franciaország.**

(Politikai állítások s vélemények.) Paris, nov. 2ikán: „Néhány nap óta több elfogatásról szólnak, mellyek a rendőrség némely felföldözései következtében történtek. A zendületi párt még koránsem adá ki végső erejét, a titkos társulatok még most is teljes fogamatban léteznek, s épen nem lehetne csodálni, ha ismét új erőszakoskodásokról gondolkoznának, mert ez már természetüké vált. Azt hiszik, hogy ismét valami Fieschi-féle pokolmű van készülőben. En részemről nem hihetem, hogy illy vállalatok valaha sikerülhetnének. Mikép is hihetők, hogy maroknyi czimboraság az egész társaságot le tudná nyugózni! véleményem szerint nem ez oldalról félhetni veszélytől, hanem leginkább azon erkölcs-telenség miatt, melly mindinkább uralkodni kezd a társaságban. Pillanatnyi erőszakotól soha nem tarthatni, mert a katonaság mindenkor kész annak elnyomására. Rettegni kell mindazáltal a rossz népműveléstől, és azon csekélykedési szellemtől, melly az osztályokon kivétel nélkül uralkodik. A kormány nem gondolhat sürgetőbb kötelességet, mint minél előbbi méltó helyre magasítani az erkölcsiséget. Csupán ez által fogja végképp kiirhatni a rosznak gyökerét. Az ülésmegnyitás közlegésével a politikai pártok is élénkebbül kezdnek ingani Franciaországban. Nem tagadhatni mindazáltal, mikép most csakugyan jóval higadtabbak az elmek, mint mult évben, s minden körülmény azt remélteti, hogy a mult ülési zajos jelenetek nem fognak megújulni, mellyek ezuttal a közönségben semmi viszhangra nem számolhatnának, mivel most mindenütt rendet és dolgot kíván a nép. Politikai pártgyőzelmek következtetés nélkül fognak maradni; a dicsvágyók tetteivel keveset gondol a nép, s Thiers, Guizot, Odillon-Barrot hátszínbe kezdenek vonulni a nép előtt, melly inkább anyagi dolgokkal szeret foglalkodni. A közvélemény ez irányzata képezi leginkább a ministerség erejét, melly azonfölül senkibe nem ütökzik, hanem mindenfelé hajlong, mikép azt épen a pillanat érdeke kívánja. E ministerség lehetőségig törekszik teljesíteni az ország jogszerű kívánatit. A közönség megunta az örökös változtatásokat; a keleti és spanyol ügyre nézve pedig hiszi, hogy minden legjobb véget fog érní. Mert tulajdonképp ugyan mi gáncot lehetne emelni Soult keleti politikája ellen? Ó az egyetlen békeutat választá, mellyen célhoz juthatni, mert illő tekintetre méltatá az egyiptusi basa hatalmát és erejét, mi koránsem jelenté azt, hogy előmozdítá dicsvágyó terveit. Az idegen kormányok jól tudják, hogy egyenesen Franciaország diplomatai előterjesztései következtében hajlott többrendű engedélyre az alkirály. Anglia sok beszéde daczára sem tön any-

nylt a porta föntartatásáért. Palmerston semmi befolyást nem gyakorla M. Ali határozatira. Minden engedélyt részről a francia politikának köszönhetni, és miért? Mivel Franciaország nyíltan mondja ki véleményit, s a basa ez okbul biztosan hiszi, hogy nem akarjuk őt feláldozni és ezért hallgat szavainkra. Mi pedig Spanyolországot illeti, ott legjobb sikert reménylhetni a mostani rendszer által, míg Thiers közbenjárulási eszméje francia vért fogott volna ontani, mi bizonyosan sértő leendett a büszke spanyol lelkiültre. Mikép eszközöltetek Spanyolország lecsöndesítése? az nem tartozik a dologhoz, mert politikában nem szokás szigoruan követni az erkölcsi szabályokat. A következmény üdvös, ez elég mentség a politikára nézve.“ —

(A kamrák dec. 23ikára összehivatva. Elegy.) A Moniteur nov. 6ki száma kir. rendeletet közöl, melly a kamrákat f. e. dec. 23ikára összehívja. — Abdelkader Orleans hgnének négy gyönyörű struczot és ugyanannyi zergét küldé ajándécul, mellyek már Toulonba érkeztek, egy struczot kivéven, melly nem élte túl a tengeri utazás terheit. — A szép Aisha, Achmet bey volt haremkirálynéja, ki annyi lelkesült csodálóra talált annak idején Constantine meghódítóji közt, oct. 29ikén Fleury assz. kíséretében Marseillebe érkezék, honnan Bordeauxba indult keresztanyjához, Curzay Marseillebe érkezék, honnan Bordeauxba indult keresztanyjához, Curzay grófnőhez; Gudín, a király füstésze, engedelmet kapott arczképe füstésire, mellyet a királynének küldé Aisha, ki egyébiránt kereszttyén származatu és néhány hónap előtt kereszttyén vallásra tért. — Bernard, volt hadminister, nov. 5ikén meghalt. — Schneider hadminister kiléptét a ministerségből bizonyosnak mondják. —

(Páirnevezések. Elegy.) Nov. 7ikén következő új páirek neveit közlé a Moniteur: „Aubert, volt követ; Bérenger (de la Drome); Boissy Octav gr.; Borelli vicomte; Cavaignac; Cordier; Daunon; Despans-Cubières; Etienne; Lebrun; Lusignan marq.; Malaret; Merlin gr.; Persil; de la Rochefoucauld gr.; Rossi; St. Hermine gr.; Vandeul; Teste b., és Viennet. — Több lap azon hirt terjeszté, miszerint Sedanban és Longwyban idegen katonatisztek jelentek meg, mit a Moniteur határozottan tagad, azon hozzátétellel, hogy semmi nem történt, mi illy állításra alkalmul szolgálhatott volna. Ugyane lap azon állítást is alaptalannak mondja, hogy a belminister a rendőrszpan kíséretében nov. 6ikán reggeli 7 órakor a tuileriákba iratesomót vitt a királyhoz. — A Memorial Bordelais s több más lap alkudozásokrul tesznek említést, mellyek a spanyol és más idegen kormányok közt folynak a spanyolországi királyné megismerése iránt bizonyos föltételek alatt. Ez állítást hivatalosan cáfolja a Moniteur és semmi alapot nem akar ismerni, melly illy következtetést igazolhatna. —

**Törökország.**

Oct. 15ikén napáldozta előtt Konstantinápolyban Bajezid és Loleli szultánok mecsetei közt fekvő városnegyedben tűz üte ki, mit csak négy óra mulva olthattak el s azmintegy 400 házat hamvaszta el. —

(Részletesb adatok a horani zendületről.) Beyrutból oct. 1jéről az Echo de l'Orient következőleg ír a drúzok lázadásáról Szyria déli részében: „A horani kerület új seich vezérlete alatt tökéletesen föllázadt, ki szokatlan lelkiületi sziládsággal és csodálatra méltó bátorsággal bír. A zászlaját követő elégtelenek az egyiptusi csapatok némely osztályait mérszen megtámadák s 400 halott és sebesült veszteséggel futásra kényszeríték. A hegylakosok, e süker által felbátoritva, gyorsan haladnak előre; nem hihető azonban, hogy elhagyják hegyeiket, s ikon csatázhatásért, hol győzelemre aligha számolhatniak. Annyi azonban bizonyos, miszerint nagy elömenetet tesznek és komoly gondot okoznak, mert Serif basa Damaskusból 6 ezer főnyi sereggel és hat ályuval a zendülők ellen utra indult. Más részről a palástinai és jeruzalemi hírek is igen komorítottok; Meh. Alikormányzata ellen ugyanis hangosan zugolódnak, adót nem igen akarnak fizetni s minden kiütendő lázadás színét hordja magán e környékekben. — Ibrahim basa Marasban összepontositja seregeit, a telet ugy látszik, itt szándékozik töltetni. Szoliman basa, ki Ibrahim a parancsnokságtul foszta meg, visszatért Aleppoba. E tábornokok közt kiütött egyenetlenség nagy érzést szült az országban, s általányosan attól rettegnek, miszerint azon féltékenység, melly Ibrahim léptit vezérlé, szomorú következményeket szülend s a szyriaiakat még inkább elidegenítendi tőle. —

A porosz statuslap Bécsből oct. 26árul ekkép ír: Általányosan hiszik itt, miszerint a keleti ügyre nézve minden politikai rendszabályrul lemondanak; a porta munkálkodjék belátása szerint és kössön Meh. Ali-val egyezkedést.

A szmyrnai lap Konstantinápolybul oct. 17kéről írja, miszerint a porta a nagy hatalmak képviselőivel következőleg tudatá azon fontos előnyomulást, mellyet Ibrahim basa sergének egyik osztálya tön: „Szaad Ullah, malatiai basa, sürgönyében jelenté, miszerint egy egyiptusi csapat, 3 gyalog ezredből, 4 lovas zászlóaljából s több ezer főre menő rendetlen katonaságból állva, Shukery bey parancsnoksága alatt, Malatia irányában előnyomult s már Sziverek és Tsernek kerületeket el is foglalá, mellyek helytartója felszólításra azonnal feladá e helyeket s gyöngé ürséggel visszavonult. Szaad Ullah basa lovas csapatokat küldé ki az ellenség mozgalmira kémködésül, míg a portátul további parancs érkezendik.“ Noha, megjegyzi a szmyrnai lap, e mozgalmak élelmezési okbul történt állomás-változtatás, mégis megérdemli a nagy hatalmak figyelmét, kik a keleti kérdés kiegyenlítését magokra vállalok.

**Belgium.**

Brüssel, nov. 2dikán: A vegyes belga-hollandi hajózási biztosság, melly Antwerpben tartja üléseit, folyvást rendszeren összeül. Különböző tárgyak felett három szabályzási tervet dolgoza ki, mellyek az illető kormányok elibe fognak terjesztetni. —